

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

16 päivänä maaliskuuta 2023*

Ennakkoratkaisupyyntö – Kilpailu – Yrityskeskittymien valvonta – Asetus (EY) N:o 139/2004 – 21 artiklan 1 kohta – Kyseisen asetuksen yksinomainen soveltaminen toimiin, jotka kuuluvat keskittymän käsitteen alaan – Ulottuvuus – Keskittymä, joka ei ole yhteisönlaajuinen, joka jää jäsenvaltion lainsäädännössä säädettyjen pakollisen ennakovalvonnan raja-arvojen alapuolelle ja jota ei ole siirretty Euroopan komission käsiteltäväksi – Kyseisen jäsenvaltion kilpailuviranomaisten harjoittama tällaisen keskittymän valvonta SEUT 102 artiklan valossa – Hyväksyttävyyys

Asiassa C-449/21,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka cour d'appel de Paris (Pariisin ylioikeus, Ranska) on esittänyt 1.7.2021 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 21.7.2021, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Towercast SASU

vastaan

Autorité de la concurrence ja

Ministre chargé de l'économie,

jossa asian käsittelyyn osallistuvat

Tivana Topco SA,

Tivana Midco SARL,

TDF Infrastructure Holding SAS,

TDF Infrastructure SAS ja

Tivana France Holdings SAS,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Prechal sekä tuomarit L. Arastey Sahún, F. Biltgen, N. Wahl (esittelevä tuomari) ja J. Passer,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

julkisasiamies: J. Kokott,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 6.7.2022 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Towercast SASU, edustajinaan P. Mèle ja D. Théophile, avocats,
- Autorité de la concurrence, asiamiehinään E. Combe ja J. Neto, avustajanaan Y. Anselin, avocat,
- Tivana Midco SARL ja Tivana Topco SA, edustajinaan S. Hamon ja M.-C. Rameau, avocates,
- Tivana France Holdings SAS, TDF Infrastructure SAS ja TDF Infrastructure Holding SAS, edustajinaan H. Calvet, Y. Chevalier, A. Helfer, F. Salat-Baroux ja Y. Trifounovitch, avocats,
- Ranskan hallitus, asiamiehinään G. Bain, A.-L. Desjonquères ja P. Dodeller,
- Italian hallitus, asiamiehenään G. Palmieri, avustajanaan G. Aiello, avvocato dello Stato,
- Alankomaiden hallitus, asiamiehinään M. K. Bulterman, P. Huurnink ja C. S. Schillemans,
- Euroopan komissio, asiamiehinään T. Baumé, P. Berghe ja F. Castillo de la Torre,

kuultuaan julkisasiamiehen 13.10.2022 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee yrityskeskittymien valvonnasta 20.1.2004 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 139/2004 (EUVL 2004, L 24, s. 1) 21 artiklan 1 kohdan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa vastakkain ovat yhtäältä Towercast SASU ja toisaalta Autorité de la concurrence (kilpailuviranomainen, Ranska) ja ministre chargé de l'économie (talousasioista vastaava ministeri, Ranska) ja jossa on kyse päätöksestä hylätä Towercastin tekemä kantelu määräävän markkina-aseman väärinkäytöstä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Asetus (ETY) N:o 4064/89

- 3 Yrityskeskittymien valvonnasta 21.12.1989 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 4064/89 (EYVL 1989, L 395, s. 1) tuli voimaan 21.9.1990. Sen johdanto-osan kuudennesta kahdeksanteen perustelukappaleessa todettiin seuraavaa:

”(6) Vaikka Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan [ETY:n perustamissopimuksen] 85 ja 86 artiklaa voidaan soveltaa tiettyihin keskittymiin, ne eivät ole riittäviä kaiken sellaisen toiminnan valvomiseksi, joka voi osoittautua perustamissopimuksessa edellytetyyn vääristymättömän kilpailun järjestelmään soveltumattomaksi,

(7) uusi oikeudellinen järjestely olisi sen vuoksi toteutettava asetuksella, jolla kaikkia keskittymiä voitaisiin tehokkaasti valvoa niillä [Euroopan talousyhteisössä] esiintyvän kilpailun rakenteeseen olevien vaikutusten kannalta ja joka olisi ainoa tällaisiin keskittymiin sovellettava järjestely,

(8) tämän vuoksi tämän asetuksen ei tulisi perustua vain [ETY:n] perustamissopimuksen 87 artiklaan vaan pääasiallisesti [ETY:n perustamissopimuksen] 235 artiklaan, jonka nojalla yhteisö voi lisätä toimivaltaansa tavoitteidensa toteuttamiseksi, mukaan lukien toimet, jotka koskevat keskittymiä [ETY:n] perustamissopimuksen liitteessä II lueteltujen maataloustuotteiden markkinoilla.”

- 4 Mainitun asetuksen 22 artiklassa säädettiin seuraavaa:

”1. Vain tätä asetusta sovelletaan 3 artiklassa tarkoitettuihin keskittymiin.

2. [6.2.1962 annettua neuvoston asetusta] N:o 17 [(ETY:n perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan ensimmäinen täytäntöönpanoasetus) (EYVL 1962, 13, s. 204)], [kilpailusääntöjen soveltamisesta rautatie-, maantie- ja sisävesiliikenteeseen 19.7.1968 annettua asetusta] (ETY) N:o 1017/68 [(EYVL 1968, L 175, s. 1)], [ETY:n perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan soveltamisesta meriliikenteeseen 22.12.1986 annettua asetusta] (ETY) N:o 4056/86 [(EYVL 1986, L 378, s. 4)] ja [kilpailusääntöjen soveltamisesta lentoliikenteeseen 14.12.1987 annettua asetusta] (ETY) N:o 3975/87 [(EYVL 1987, L 374, s. 1)] ei sovelleta 3 artiklassa tarkoitettuihin keskittymiin.

3. Jos [Euroopan] komissio jäsenvaltion pyynnöstä toteaa, että 3 artiklassa tarkoitettu keskittymä, joka ei ole 1 artiklassa tarkoitettu yhteisön laajuinen keskittymä, luo sellaisen määrävän aseman tai vahvistaa sellaista määrävää asemaa, jonka seurauksena tehokas kilpailu olennaisesti estyy jäsenvaltion alueella, komissio voi, jos keskittymä vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, tehdä 8 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa ja 3 tai 4 kohdassa tarkoitettua päätöksen.

--

5. Komissio voi toteuttaa edellä 3 kohdan nojalla vain toimenpiteitä, jotka ovat ehdottoman välttämättömiä tehokkaan kilpailun säilyttämiseksi tai palauttamiseksi sen jäsenvaltion alueella, jonka pyynnöstä komissio on puuttunut asiaan.

– –”

Asetus N:o 139/2004

5 Asetus N:o 4064/89 kumottiin ja korvattiin 1.5.2004 alkaen asetuksella N:o 139/2004, sanotun kuitenkin rajoittamatta sen 26 artiklan 2 kohdassa olevien siirtymäsäännösten soveltamista.

6 Asetuksen N:o 139/2004 johdanto-osan 2, 5–9, 20 ja 24 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(2) [EY:n] perustamissopimuksen päämäärien toteuttamiseksi 3 artiklan 1 kohdan g alakohdassa määrätään [Euroopan] yhteisön tavoitteeksi sellaisen järjestelmän käyttöön ottaminen, joka estää kilpailun vääristymisen sisämarkkinoilla. – –

– –

(5) On – – varmistettava, että uudelleenjärjestelyt eivät aiheuta pysyvää vahinkoa kilpailulle. Yhteisön oikeudessa on sen vuoksi oltava säännöksiä keskittymistä, jotka saattavat olennaisesti estää tehokasta kilpailua yhteismarkkinoilla tai niiden merkittävällä osalla.

(6) Sen vuoksi on tarpeen erityinen oikeudellinen väline, jolla kaikkia keskittymiä voitaisiin tehokkaasti valvoa niillä yhteisössä esiintyvän kilpailun rakenteeseen olevien vaikutusten kannalta ja joka olisi ainoa tällaisiin keskittymiin sovellettava väline. [Asetus N:o 4064/89] on mahdollistanut yhteisön politiikan kehittymisen tällä alalla. Saatujen kokemusten perusteella on syytä laatia uudelleen mainitun asetuksen säännökset, jotta säännökset voidaan sopeuttaa yhdentyneiden markkinoiden ja Euroopan unionin tulevan laajentumisen aiheuttamiin haasteisiin. [EY:n] perustamissopimuksen 5 artiklassa tarkoitettujen toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden mukaisesti tässä asetuksessa ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen tavoitteena olevan kilpailun vääristymisen estämiseksi yhteismarkkinoilla vapaaseen kilpailuun perustuvan avoimen markkinatalouden periaatteen mukaisesti.

(7) Vaikka Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan [EY] 81 ja 82 artiklaa voidaan soveltaa tiettyihin keskittymiin, ne eivät ole riittäviä kaiken sellaisen toiminnan valvomiseksi, joka voi osoittautua perustamissopimuksessa edellytetyyn vääristymättömän kilpailun järjestelmään soveltumattomaksi. Tämän vuoksi tämän asetuksen ei tulisi perustua vain [EY] 83 artiklaan vaan pääasiallisesti [EY] 308 artiklaan, jonka nojalla yhteisö voi lisätä toimivaltaansa tavoitteidensa toteuttamiseksi tarpeellisiin toimiin, myös toimiin, jotka koskevat keskittymiä [EY:n] perustamissopimuksen liitteessä I lueteltujen maataloustuotteiden markkinoilla.

(8) Tämän asetuksen säännösten tulisi koskea merkittäviä rakenteellisia muutoksia, joiden vaikutukset markkinoihin ulottuvat jäsenvaltion kansallisten rajojen ulkopuolelle. Tällaisia keskittymiä olisi yleensä tarkasteltava yksinomaan yhteisön tasolla 'yhden luukun' järjestelmää soveltaen ja toissijaisuusperiaatetta noudattaen. – –

(9) Tämän asetuksen soveltamisala olisi määriteltävä keskittymään osallistuvien yritysten maantieteellisen toiminta-alueen mukaan, ja sitä tulisi rajoittaa määrällisin raja-arvoin, jotta se koskisi myös yhteisönlaajuisia keskittymiä. – –

--

(20) On tarkoituksenmukaista määritellä keskittymän käsite siten, että se sisältää toimet, jotka pysyvästi muuttavat keskittymään osallistuvien yritysten valvontaa ja siten markkinoiden rakennetta. Sen vuoksi tätä asetusta on aiheellista soveltaa kaikkiin yhteisyrityksiin, jotka hoitavat pysyvästi kaiken itsenäiselle taloudelliselle yksikölle kuuluvan toiminnan. On lisäksi asianmukaista käsitellä yhtenä keskittymänä toimia, jotka ovat läheisesti yhteydessä toisiinsa siten, että niitä yhdistää ehto tai ne muodostuvat suhteellisen lyhyen ajanjakson aikana tapahtuvista arvopapereita koskevista liiketoimista.

--

(24) Jotta varmistettaisiin vapaaseen kilpailuun perustuvan avoimen markkinatalouden periaatteen mukaisesti harjoitettavan politiikan edistämiseksi vääristymättömän kilpailun järjestelmä yhteismarkkinoilla, tällä asetuksella olisi mahdollistettava kaikkien keskittymien tehokas valvonta niillä kilpailuun yhteisössä olevan vaikutuksen kannalta. Tämän vuoksi asetuksella [N:o 4064/89] vahvistettiin periaate, jonka mukaan yhteisönlaajuinen keskittymä on todettava yhteismarkkinoille soveltumattomaksi, jos sillä luodaan sellainen määräävä asema tai vahvistetaan sellaista määräävää asemaa, jonka seurauksena tehokas kilpailu yhteismarkkinoilla tai niiden merkittävällä osalla olennaisesti estyisi.”

7 Asetuksen N:o 139/2004 1 artiklassa vahvistetaan asetuksen soveltamisala seuraavasti:

”1. Tätä asetusta sovelletaan kaikkiin tässä artiklassa tarkoitettuihin yhteisönlaajuisiin keskittymiin, sanotun kuitenkin rajoittamatta 4 artiklan 5 kohdan ja 22 artiklan soveltamista.

2. Keskittymä on yhteisönlaajuinen keskittymä, jos:

a) kaikkien siihen osallistuvien yritysten yhteenlaskettu koko maailmasta kertynyt kokonaisliikevaihto on yli 5 miljardia euroa; ja

b) ainakin kahden siihen osallistuvan yrityksen yhteisön alueelta kertynyt kokonaisliikevaihto on erikseen yli 250 miljoonaa euroa;

ja jollei jokaisen keskittymään osallistuvan yrityksen omasta yhteisön alueelta kertyneestä kokonaisliikevaihdosta yli kaksi kolmasosaa ole kertynyt yhdestä ja samasta jäsenvaltiosta.

3. Keskittymä, joka ei saavuta 2 kohdassa säädettyjä raja-arvoja, on yhteisönlaajuinen keskittymä, jos:

a) kaikkien siihen osallistuvien yritysten yhteenlaskettu koko maailmasta kertynyt kokonaisliikevaihto on yli 2,5 miljardia euroa;

- b) kaikkien siihen osallistuvien yritysten vähintään kolmesta jäsenvaltiosta kertynyt yhteenlaskettu kokonaisliikevaihto on jokaisessa jäsenvaltiossa suurempi kuin 100 miljoonaa euroa;
  - c) b alakohdassa tarkoitetuista vähintään kolmesta jäsenvaltiosta ainakin kahdelle keskittymään osallistuvista yrityksistä erikseen kertynyt kokonaisliikevaihto on jokaisessa jäsenvaltiossa yli 25 miljoonaa euroa; ja
  - d) ainakin kahden siihen osallistuvan yrityksen yhteisön alueelta kertynyt kokonaisliikevaihto on erikseen yli 100 miljoonaa euroa;
- ja jollei jokaisen keskittymään osallistuvan yrityksen omasta yhteisön alueelta kertyneestä kokonaisliikevaihdosta yli kaksi kolmasosaa ole kertynyt yhdestä ja samasta jäsenvaltiosta.

– –”

8 Kyseisen asetuksen 3 artiklassa määritellään keskittymän käsite seuraavasti:

”1. Keskittymän katsotaan syntyvän, jos määräysvalta siirtyy pysyvästi seurauksena siitä, että

- a) kaksi yritystä tai yrityksen osaa tai useampi yritys tai yrityksen osa, jotka ovat aikaisemmin olleet itsenäisiä, sulautuu; taikka
- b) yksi tai useampi henkilö, jolla jo on määräysvalta ainakin yhdessä yrityksessä, tai yksi tai useampi yritys hankkii ostamalla osakkeita tai osuuksia taikka varoja, sopimuksella tai muulla tavoin suoran tai välillisen määräysvallan, joka koskee yhtä tai useampaa yritystä kokonaisuudessaan tai jotakin sen tai niiden osaa.

2. Määräysvalta perustuu oikeuksiin, sopimuksiin ja muihin keinoihin, jotka joko erikseen tai yhdessä ja ottaen huomioon asiaan liittyvät tosiasialliset ja oikeudelliset olosuhteet antavat mahdollisuuden käyttää ratkaisevaa vaikutusvaltaa yrityksessä, ja erityisesti:

- a) omistusoikeuteen yrityksen kaikkiin tai joihinkin varoihin taikka niiden käyttöoikeuteen;
- b) oikeuksiin tai sopimuksiin, joiden perusteella saadaan ratkaiseva vaikutusvalta yrityksen toimielinten kokoonpanossa, äänestyksissä tai päätöksissä.

3. Määräysvallan ovat saaneet henkilöt tai yritykset, jotka:

- a) ovat kyseisten oikeuksien haltijoita tai kyseisten sopimusten mukaisia edunsaajia; taikka
- b) olematta kyseisten oikeuksien haltijoita tai kyseisten sopimusten mukaisia edunsaajia voivat käyttää niiden mukaisia oikeuksia.

– –”

- 9 Asetuksen 21 artiklassa, jonka otsikko on ”Asetuksen soveltamisala ja toimivalta”, säädetään seuraavaa:

”1. Vain tätä asetusta sovelletaan 3 artiklassa tarkoitettuihin keskittymiin, ja [[EY] 81 ja 82 artiklassa vahvistettujen kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta 16.12.2002 annettua neuvoston asetusta (EY) N:o 1/2003 (EYVL 2003, L 1, s. 1), ja asetuksia N:o 1017/68, N:o 4056/86 ja N:o 3975/87] ei sovelleta lukuun ottamatta yhteisyrityksiä, jotka eivät ole yhteisönlaajuisia ja joiden tarkoituksena tai seurauksena on itsenäisenä pysyvien yritysten kilpailukäyttämisen yhteensovittaminen.

2. Ainoastaan komissiolla on toimivalta tehdä tässä asetuksessa tarkoitettuja päätöksiä yhteisöjen tuomioistuimen valvonnassa.

3. Jäsenvaltio ei saa soveltaa kansallista kilpailulainsäädäntöään yhteisönlaajuiseen keskittymään.

– –”

- 10 Asetuksen N:o 139/2004 22 artiklan, jonka otsikko on ”Siirtäminen komission käsiteltäväksi”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Yksi tai useampi jäsenvaltio voi pyytää komissiota tutkimaan 3 artiklassa tarkoitettua keskittymän, joka ei ole 1 artiklassa tarkoitettu yhteisönlaajuinen keskittymä mutta vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja uhkaa vaikuttaa merkittävästi kilpailuun pyynnön esittävän jäsenvaltion tai pyynnön esittävien jäsenvaltioiden alueella.

Tällainen pyyntö on esitettävä viimeistään 15 työpäivän kuluessa keskittymän ilmoittamispäivästä, tai jos ilmoitus ei ole välttämätön, siitä päivästä, jona jäsenvaltio sai muulla tavoin tiedon siitä.”

Asetus N:o 1/2003

- 11 Asetuksen N:o 1/2003 3 artiklassa, jonka otsikko on ”[SEUT 101] ja [SEUT 102] artiklan ja kansallisen kilpailuoikeuden välinen suhde”, säädetään seuraavaa:

”1. – – Jos jäsenvaltioiden kilpailuviranomaiset tai kansalliset tuomioistuimet soveltavat kansallista kilpailulainsäädäntöä [SEUT 102] artiklassa kiellettyihin väärinkäyttötapauksiin, niiden on myös sovellettava [SEUT 102] artiklaa.

2. – – Jäsenvaltioita ei saa tämän asetuksen nojalla estää hyväksymästä ja soveltamasta alueellaan tiukempia kansallisia lakeja, joissa kielletään tai säädetään rangaistaviksi yritysten toteuttamat yksipuoliset toimet.

3. Edellä olevia 1 ja 2 kohtaa ei sovelleta, kun jäsenvaltioiden kilpailuviranomaiset ja kansalliset tuomioistuimet soveltavat yrityskeskittymien valvontaa koskevaa kansallista lainsäädäntöä, – – sanotun rajoittamatta [unionin] lainsäädännön yleisten periaatteiden ja muiden säännösten soveltamista.”

- 12 Kyseisen asetuksen 5 artiklan ensimmäisessä kohdassa säädetään, että ”jäsenvaltioiden kilpailuviranomaisilla on toimivalta soveltaa [SEUT 101 ja SEUT 102 artiklaa] yksittäisissä asioissa” ja että ne voivat tässä tarkoituksessa tehdä päätöksiä, joissa i) määrätään lopettamaan rikkominen, ii) määrätään väli-toimenpiteitä, iii) hyväksytään sitoumuksia ja iv) määrätään sakkoja, uhkasakkoja taikka muita niiden kansallisessa lainsäädännössä säädettyjä seuraamuksia.

Ranskan oikeus

- 13 Kauppalain (code de commerce) L. 420-2 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Yrityksen tai konsernin määräävän markkina-aseman väärinkäyttö sisämarkkinoilla tai niiden merkittävällä osalla on kiellettyä L. 420-1 §:ssä säädetyn edellytyksin. Väärinkäyttöä voivat olla esimerkiksi myynnistä kieltäytyminen, kytkykauppa, syrjivät myyntiehdot tai vakiintuneiden liikesuhteiden katkaiseminen vain sillä perusteella, että kumppani kieltäytyy hyväksymästä perusteettomia kaupallisia ehtoja.

Kiellettyä on myös se, että yritys tai yritysryhmä käyttää väärin asiakkaana tai tavarantoimittajana olevan yrityksen taloudellisesta riippuvuutta kyseisestä yrityksestä, jos se on omiaan vaikuttamaan kilpailun toimintaan tai rakenteeseen. Tällaista väärinkäyttöä voivat olla esimerkiksi myynnistä kieltäytyminen, kytkykauppa tai L. 442-1–L. 442-3 §:ssä tarkoitettut syrjivät käytännöt taikka tuotevalikoimasopimukset.”

- 14 Kauppalain L. 490-9 §:ssä säädetään seuraavaa:

”[SEUT 101]–[SEUT 103] artiklaa sovellettaessa yhtäältä talousasioista vastaavalla ministerillä ja hänen tämän osan säännösten mukaisesti nimeämillä tai valtuuttamilla virkamiehillä ja toisaalta Autorité de la concurrence (kilpailuviranomainen) on niille tämän kirjan ja asetuksen [N:o 139/2004] ja asetuksen [N:o 1/2003] säännöksissä myönnettyt valtuudet. Heihin sovelletaan kyseisissä säädöksissä säädettyjä menettelysääntöjä.”

- 15 Ranskan lainsäädännössä säädetään lisäksi pakollisesta keskittymien ennakkovalvontamenettelystä edellytyksin, joista säädetään kauppalaisissa, jonka L. 430-1 §:ssä määritellään sulautuman käsite ja L. 430-2 §:ssä vahvistetaan liikevaihdon raja-arvot, joiden ylittyessä sovelletaan kansallista yrityskeskittymien valvontaa.

- 16 Kauppalain L. 430-9 §:ssä säädetään lisäksi, että ”jos määräävää asemaa tai taloudellista riippuvuutta on käytetty väärin, Autorité de la concurrence (kilpailuviranomainen) voi määrätä perustellulla päätöksellä kyseisen yrityksen tai konsernin muuttamaan tai täydentämään tietyissä määräajassa kaikkia sopimuksia ja kaikkia toimia, joilla on toteutettu taloudellisen vallan keskittymä, joka on mahdollistanut väärinkäytön, tai purkamaan ne, vaikka nämä toimet olisi käsitelty tämän luvun mukaisessa menettelyssä”.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

- 17 Télédiffusion de France (TDF), joka tarjoaa Ranskassa maanpäällisen digitaalisen televisiolähetystoiminnan palveluja, hankki 13.10.2016 yksinomaisen määräysvallan Itasissa, joka myös toimii maanpäällisen digitaalisen televisiolähetystoiminnan alalla, hankkimalla viimeksi mainitun kaikki osakkeet.

- 18 Itasin hankinnasta, joka jäi asetuksen N:o 139/2004 1 artiklassa ja kauppalain L. 430-2 §:ssä määriteltyjen raja-arvojen alapuolelle, ei ollut ilmoitettu eikä sitä ollut tutkittu yrityskeskittymien ennakkovalvonnan puitteissa. Kyseinen toimi ei myöskään johtanut menettelyyn, jossa asia siirretään komission käsiteltäväksi asetuksen N:o 139/2004 22 artiklan mukaisesti.
- 19 Towercast, joka tarjoaa maanpäällisen digitaalisen televisiolähetystoiminnan palveluja Ranskassa, teki 15.11.2017 Autorité de la concurrenceille kantelun maanpäällisten taajuuslähetysten alalla noudatetusta menettelytavasta. Towercast väitti sen, että TDF hankki määräysvallan Itasissa 13.10.2016, merkitsevän määrävän markkina-aseman väärinkäyttöä, koska se rajoitti kilpailua maanpäällisen digitaalisen televisiolähetystoiminnan tukkumarkkinoilla tuotantoketjun alku- ja loppupäässä vahvistamalla merkittävästi TDF:n määrävää markkina-asemaa näillä markkinoilla.
- 20 TDF infrastructurelle ja TDF infrastructure Holdingille sekä Tivana France Holdingsille, Tivana Midcolle ja Tivana Topcolle (jäljempänä yhdessä Tivana) osoitettiin 25.6.2018 väitetiedoksianto, jossa niitä moitittiin ”siitä, että ne olivat 13.10.2016 kilpailuoikeudessa tarkoitettuna yhtenä ainoana yrityksenä käyttäneet väärin määrävää markkina-asemaa, joka niillä oli maanpäällisen digitaalisen televisiolähetystoiminnan tukkumarkkinoilla tuotantoketjun loppupäässä, hankkiessaan yksinomaisen määräysvallan Itas-konsernissa”, sillä tämä menettelytapa on omiaan estämään, rajoittamaan tai vääristämään kilpailua maanpäällisen digitaalisen televisiolähetystoiminnan tukkumarkkinoilla tuotantoketjun loppupäässä; menettelytapa on kielletty kauppalain L. 420-2 §:ssä ja SEUT 102 artiklassa.
- 21 Autorité de la concurrence päätti 16.1.2020 tekemällään päätöksellä nro 20-D-01, ettei TDF-konsernin yhtiöitä vastaan esitettyä väitettä ollut näytetty toteen eikä kyseessä olevaa menettelyä ollut syytä jatkaa. Kyseinen viranomaisen teki erilaisen analyysin kuin tutkintayksikkönsä ja katsoi lähinnä, että asetuksen N:o 4064/89 antamisella oli tehty selkeä ero yrityskeskittymien valvonnan ja kilpailuvastaisten menettelytapojen valvonnan välillä ja että sitä seurannutta asetusta N:o 139/2004 sovellettiin yksinomaisesti keskittymiin, sellaisina kuin ne on määritelty kyseisen asetuksen 3 artiklassa, eikä sen mukaan keskittymään sovelleta SEUT 102 artiklaa, ellei kyseessä oleva yritys ole syyllistynyt väärinkäyttöä merkitsevään menettelyyn, joka voidaan erottaa kyseisestä keskittymästä.
- 22 Towercast nosti 9.3.2020 kyseisestä päätöksestä kanteen ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa.
- 23 Kanteensa tueksi Towercast vetoaa 21.2.1973 annettuun tuomioon Europemballage ja Continental Can v. komissio (6/72, EU:C:1973:22) ja väittää, että kyseisessä tuomiossa katsottiin, että komissio saattoi laillisesti soveltaa ETY:n perustamissopimuksen 86 artiklaa (josta on tullut EY 82 artikla, josta puolestaan on tullut SEUT 102 artikla) yritysten välisiin keskittymiin. Towercast katsoo, että kyseisessä tuomiossa esitetyt periaatteet ovat edelleen merkityksellisiä. Sen mukaan asetuksilla N:o 4064/89 ja N:o 139/2004 tapahtunut yrityskeskittymien ennakkovalvonnan käyttöönotto ei ole jättänyt vaille kohdetta SEUT 102 artiklan soveltamista sellaiseen keskittymään, joka ei ole yhteisönlaajuinen. Sen mukaan asetusta N:o 139/2004 sovelletaan yksinomaisesti ainoastaan yrityskeskittymiin, jotka kuuluvat sen soveltamisalaan, eli yhteisönlaajuisiin keskittymiin tai kansallisten kilpailuviranomaisten komission käsiteltäväksi siirtämiin keskittymiin. Se vetoaa SEUT 102 artiklan välittömään oikeusvaikutukseen ja vaatii raja-arvojen alle jäävien keskittymien osalta sen, ovatko ne kyseisen artiklan mukaisia, jälkikäteistä valvontaa.

- 24 Autorité de la concurrence pitäytyy ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen käsiteltävänä olevassa päätöksessään esittämässään analyysissä, joka koskee erityisesti 21.2.1973 annettuun tuomioon *Europemballage ja Continental Can v. komissio* (6/72, EU:C:1973:22) perustuvan oikeuskäytännön ulottuvuutta; kyseinen oikeuskäytäntö on sen mukaan jäänyt vaille kohdetta sen jälkeen, kun keskittymiin sovellettava erityinen valvontajärjestelmä otettiin käyttöön. Se katsoo, että tällä tavoin käyttöön otettu mekanismi sulkee lähtökohtaisesti pois kilpailunvastaisiin menettelytapoihin sovellettavan jälkikäteistutkinnan. Se väittää, että asetuksen N:o 139/2004 3 artiklassa keskittymät määritellään aineellisella kriteerillä viittaamatta kyseisen asetuksen 1 artiklassa säädettyihin raja-arvoihin, joten sen soveltamisalaa ei voida rajata yhteisönlaajuisiin keskittymiin, jotka ylittävät nämä raja-arvot.
- 25 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että SEUT 102 artikla on määräys, jolla on välitön oikeusvaikutus ja jonka soveltaminen ei edellytä sitä, että ensin annetaan menettelyä koskeva asetus. Se huomauttaa myös, että asetuksen N:o 139/2004 johdanto-osan seitsemännessä perustelukappaleessa täsmennetään, että ”vaikka – – tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan [SEUT 101 ja SEUT 102] artiklaa voidaan soveltaa tiettyihin keskittymiin, ne eivät ole riittäviä kaiken sellaisen toiminnan valvomiseksi, joka voi osoittautua perustamissopimuksessa edellytettyyn vääristymättömän kilpailun järjestelmään soveltumattomaksi”. Näin ollen se pohtii, sovelletaanko asetuksen N:o 139/2004 21 artiklan 1 kohdassa säädettyä poikkeusta myös keskittymiin, joihin ei ole kohdistettu lainkaan ennakkovalvontaa.
- 26 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa, että vaikka unionin tuomioistuin on todennut 7.9.2017 antamassaan tuomiossa *Austria Asphalt* (C-248/16, EU:C:2017:643), että vain asetusta N:o 139/2004 sovelletaan keskittymiin, sellaisina kuin ne määritellään kyseisen asetuksen 3 artiklassa ja joihin ei lähtökohtaisesti sovelleta asetusta N:o 1/2003, unionin tuomioistuin ei ole täsmentänyt niitä poikkeuksia, joita tähän periaatteeseen voitaisiin soveltaa, eikä se ole ottanut kantaa siihen, voidaanko 21.2.1973 annetussa tuomiossa *Europemballage ja Continental Can v. komissio* (6/72, EU:C:1973:22) esitettyä tulkintaa vielä soveltaa erityisesti pakollisen valvonnan raja-arvon alittaviin keskittymiin, joita ei ole analysoitu pakollisen ennakkovalvonnan yhteydessä ja joita ei ole pyydetty siirrettäväksi komission käsiteltäväksi asetuksen N:o 139/2004 22 artiklan mukaisesti.
- 27 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että näin ollen on epäselvää, miten viimeksi mainittuja säännöksiä on tulkittava siltä osin kuin on kyse siitä, että on mahdotonta ”lähtökohtaisesti” soveltaa primaarioikeuden kilpailusääntöjä itsenäisesti keskittymään, joka – kuten nyt käsiteltävässä asiassa – ensinnäkin voi vastata asetuksen N:o 139/2004 3 artiklassa annettua määritelmää, toiseksi ei ole antanut aiheutta minkäänlaiseen ennakkovalvontaan unionin oikeuden tai keskittymiin sovellettavan kansallisen oikeuden perusteella ja johon kolmanneksi ei näin ollen – koska tällainen keskittymä jää ennakkovalvonnan raja-arvojen alapuolelle – kohdistu mitään riskiä siitä, että siihen sovellettaisiin kumulatiivisesti asetuksia N:o 139/2004 ja N:o 1/2003, tai siitä, että kaksinkertaisesta ennakko- ja jälkikäteisanalyysistä aiheutuisi ristiriita.
- 28 Kyseinen tuomioistuin toteaa lisäksi, että asetuksen N:o 139/2004 21 artiklan 1 kohtaa on sovellettu eri jäsenvaltioissa eri tavoin.

- 29 Cour d'appel de Paris (Pariisin ylioikeus, Ranska) on tässä tilanteessa päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko [asetuksen N:o 139/2004] 21 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että se on esteenä sille, että kansallinen kilpailuviranomainen arvioi keskittymän, joka ei ole edellä mainitun asetuksen 1 artiklassa tarkoitetulla tavalla yhteisönlajuinen, joka jää kansallisessa oikeudessa säädettyjen pakollisen ennakkovalvonnan raja-arvojen alapuolelle ja jota ei ole siirretty Euroopan komission käsiteltäväksi kyseisen asetuksen 22 artiklan mukaisesti, merkitsevän SEUT 102 artiklassa kiellettyä määräävän aseman väärinkäyttöä jäsenvaltion laajuisten markkinoiden kilpailun rakenteen kannalta?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

- 30 Kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii selvittämään, onko asetuksen N:o 139/2004 21 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että se on esteenä sille, että jäsenvaltion kilpailuviranomainen arvioi keskittymän, joka ei ole kyseisen asetuksen 1 artiklassa tarkoitetulla tavalla yhteisönlajuinen, joka jää kansallisessa oikeudessa säädettyjen pakollisen ennakkovalvonnan raja-arvojen alapuolelle ja jota ei ole siirretty komission käsiteltäväksi kyseisen asetuksen 22 artiklan mukaisesti, merkitsevän SEUT 102 artiklassa kiellettyä määräävän markkina-aseman väärinkäyttöä jäsenvaltion laajuisten markkinoiden kilpailun rakenteen kannalta.
- 31 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin oikeussäännön tulkinta edellyttää, että huomioon otetaan paitsi sen sanamuoto myös asiayhteys, johon se kuuluu, sekä sen toimen tavoitteet ja päämäärät, jonka osa se on. Unionin oikeussäännön syntyhistoriasta voi myös ilmetä sen tulkinnan kannalta merkityksellisiä seikkoja (tuomio 25.6.2020, A ym. (Tuulivoimalat – Aalter ja Nevele), C-24/19, EU:C:2020:503, 37 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 32 Ensinnäkin asetuksen N:o 139/2004 21 artiklan 1 kohdan sanamuodosta ilmenee, että ”vain tätä asetusta sovelletaan 3 artiklassa tarkoitettuihin keskittymiin”, joihin ei lähtökohtaisesti sovelleta asetusta N:o 1/2003.
- 33 Asetuksen N:o 139/2004 21 artiklan 1 kohdalla pyritään siis sääntelemään kyseisen asetuksen soveltamisalaa keskittymien tutkimisen osalta suhteessa muiden kilpailuoikeuden alalla annettujen unionin johdetun oikeuden toimien soveltamisalaan.
- 34 Kyseisen säännöksen sanamuodon tarkastelu ei sitä vastoin vastaa kysymykseen siitä, sovelletaanko primaarioikeuden määräyksiä ja erityisesti SEUT 102 artiklaa edelleen asetuksen N:o 139/2004 3 artiklassa tarkoitettuun yrityskeskittymään muun muassa pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa, jossa kyseessä oleva keskittymä ei ole yhtäältä saavuttanut unionin oikeudessa tai kansallisissa lainsäädännöissä säädettyjä valvonnan raja-arvoja ja jossa sitä ei toisaalta ole siirretty komission käsiteltäväksi kyseisen asetuksen 22 artiklan nojalla, minkä vuoksi keskittymiä koskevan oikeuden valossa ei ole toteutettu mitään ennakkovalvontaa.
- 35 Tämän jälkeen on todettava kyseisen asetuksen 21 artiklan 1 kohdan syntyhistoriasta, että kyseinen säännös, jossa toistetaan mutatis mutandis aiemmin sovelletun asetuksen N:o 4064/89 22 artiklan sisältö, ilmentää viimeksi mainitun asetuksen johdanto-osan seitsemännessä perustelukappaleessa mainittua unionin lainsäätäjän tahtoa täsmentää, että muita asetuksia, joilla kilpailuoikeutta pannaan täytäntöön, lähtökohtaisesti lakataan soveltamasta

kaikkiin keskittymiin eli sekä keskittymiin, jotka merkitsevät määräävän markkina-aseman väärinkäyttöä, että keskittymiin, jotka antavat niihin osallistuville yrityksille mahdollisuuden estää tehokasta kilpailua sisämarkkinoilla.

- 36 Lopuksi on todettava asetuksen N:o 139/2004 tavoitteista ja yleisestä rakenteesta, että – kuten sen johdanto-osan viidennessä perustelukappaleessa todetaan – kyseisellä asetuksella pyritään takaamaan, että yritysten uudelleenjärjestelyt, erityisesti keskittymien muodossa, eivät aiheuta pysyvää vahinkoa kilpailulle. Unionin oikeudessa on sen vuoksi oltava säännöksiä, joita sovelletaan keskittymiin, jotka saattavat olennaisesti estää tehokasta kilpailua sisämarkkinoilla tai niiden merkittävällä osalla. Unionin lainsäätäjän tarkoituksena on tässä yhteydessä ollut täsmentää, että asetus N:o 139/2004 on ainoa menettelyllinen väline, jota sovelletaan yrityskeskittymien ennakkoon toteutettavaan ja keskitettyyn tutkimiseen ja jonka avulla on voitava tehokkaasti valvoa kaikkia keskittymiä niillä kilpailun rakenteeseen olevien vaikutusten perusteella, kuten sen johdanto-osan kuudennessa perustelukappaleessa todetaan (ks. vastaavasti tuomio 7.9.2017, Austria Asphalt, C-248/16, EU:C:2017:643, 21 kohta ja tuomio 31.5.2018, Ernst & Young, C-633/16, EU:C:2018:371, 41 kohta).
- 37 Vaikka kyseisellä asetuksella käyttöön otetun ”yhden luukun” järjestelmän nojalla kyseinen asetus on erityinen menettelyllinen väline, jota on tarkoitus soveltaa yksinomaisesti yrityskeskittymiin, joihin liittyy merkittäviä rakenteellisia muutoksia, joiden vaikutukset markkinoihin ulottuvat jäsenvaltion kansallisten rajojen ulkopuolelle, kuten kyseisen asetuksen johdanto-osan kahdeksannesta perustelukappaleesta ilmenee, tästä ei kuitenkaan voida päätellä, että unionin lainsäätäjän tarkoituksena olisi ollut jättää kansallisella tasolla SEUT 102 artiklan osalta harjoitettava keskittymien valvonta vaille kohdetta.
- 38 Asetuksen N:o 139/2004 johdanto-osan seitsemännessä perustelukappaleessa täsmennetään, että ”vaikka – – [SEUT 101] ja [SEUT 102] artiklaa voidaan soveltaa tiettyihin keskittymiin, ne eivät ole riittäviä kaiken sellaisen toiminnan valvomiseksi, joka voi osoittautua perustamissopimuksessa edellytettyyn vääristymättömän kilpailun järjestelmään soveltumattomaksi”.
- 39 Viimeksi mainitusta toteamuksesta ilmenee, että asetus N:o 139/2004 ei suinkaan poista jäsenvaltioiden toimivaltaisilta viranomaisilta mahdollisuutta soveltaa perussopimuksen kilpailumääräyksiä keskittymiin, sellaisina kuin ne on määritelty kyseisen asetuksen 3 artiklassa, vaan se on osa lainsäädäntökokonaisuutta, jonka tarkoituksena on panna täytäntöön SEUT 101 ja SEUT 102 artikla sekä luoda valvontajärjestelmä, jolla varmistetaan, ettei kilpailu vääristy unionin sisämarkkinoilla (tuomio 7.9.2017, Austria Asphalt, C-248/16, EU:C:2017:643, 31 kohta ja tuomio 31.5.2018, Ernst & Young, C-633/16, EU:C:2018:371, 55 kohta).
- 40 On myös muistutettava, että yritysten uudelleenjärjestelyistä mahdollisesti aiheutuvia kilpailun vääristymiä koskevan suojajärjestelmän puutteiden korjaamiseksi kyseinen asetus on annettu EY 83 artiklan (josta on tullut SEUT 103 artikla) perusteella, joka koskee asetuksia ja direktiivejä, jotka voidaan antaa SEUT 101 ja SEUT 102 artiklassa tarkoitettujen periaatteiden soveltamiseksi, ja EY 308 artiklan (josta on tullut SEUT 352 artikla) perusteella, jonka nojalla unioni voi saada tavoitteidensa saavuttamiseksi tarvittavia lisätoimivaltuuksia. Vaikka unionin oikeudessa keskittymätoimista mahdollisesti aiheutuvia kilpailun vääristymiä vastaan tarjotun suojan toiminta ja rakenne johtavat oikeusvarmuuteen liittyvistä syistä asetuksen N:o 139/2004 3 artiklassa määriteltyjen keskittymien ennakkovalvontamekanismin ensisijaiseen soveltamiseen, tämä ei kuitenkaan voi sulkea pois sitä, että kilpailuviranomainen voi tietyissä olosuhteissa tarkastella keskittymää SEUT 102 artiklan kannalta.

- 41 Asetuksen N:o 139/2004 rakenteesta seuraa näin ollen, että vaikka siinä otetaan käyttöön yhteisönlaajusten keskittymien ennakkovalvonta, siinä ei kuitenkaan suljeta pois sellaisten keskittymien, jotka eivät saavuta kyseistä raja-arvoa, valvontaa jälkikäteen. Vaikka on totta, että kyseisen asetuksen 3 artiklassa esitetään yrityskeskittymän aineellinen määritelmä viittaamatta asetuksessa mainittuihin raja-arvoihin, kyseistä asetusta on luettava sen asiayhteyden ja erityisesti sen 1 artiklan sekä seitsemännen ja yhdeksännen perustelukappaleen valossa. Tästä seuraa yhtäältä, että samaa asetusta sovelletaan ainoastaan yhteisönlaajuisiin keskittymiin, ja toisaalta, että on mahdollista, että tietyt keskittymät voivat samanaikaisesti jäädä ennakkovalvonnan ulkopuolelle ja olla jälkikäteisvalvonnan kohteena.
- 42 Kilpailuviranomaisen, Tivanan ja TDF:n sekä Ranskan ja Alankomaiden hallitusten tässä asiassa puoltama tulkinta merkitsee viime kädessä sitä, ettei primaarioikeuden määräystä voida soveltaa suoraan sen vuoksi, että on annettu johdetun oikeuden toimi, joka koskee yritysten tietynlaista toimintaa markkinoilla.
- 43 Tässä yhteydessä on muistutettava, että SEUT 102 artiklan mukaan sisämarkkinoille soveltumatonta ja kiellettyä on yhden tai useamman yrityksen määräävän aseman väärinkäyttö sisämarkkinoilla tai niiden merkittävällä osalla, jos se on omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.
- 44 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kyseinen artikla on määräys, jolla on välitön oikeusvaikutus ja jonka soveltaminen ei edellytä sitä, että ensin annetaan menettelyä koskeva asetetus. Kyseisessä artiklassa perustetaan yksityisille oikeuksia, joita kansallisten tuomioistuinten on suojeltava (ks. vastaavasti tuomio 14.3.2019, Skanska Industrial Solutions ym., C-724/17, EU:C:2019:204, 24 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 45 Tässä yhteydessä on myös täsmennettävä, ettei määräävän markkina-aseman väärinkäytön osalta voida myöntää minkäänlaista poikkeusta; tällainen väärinkäyttö on yksinkertaisesti kielletty perussopimuksessa. Tapauksen mukaan toimivaltaisten kansallisten viranomaisten tai komission on oman toimivaltansa rajoissa ryhdyttävä tarpeellisiin toimiin tämän kiellon johdosta (tuomio 11.4.1989, Saeed Flugreisen ja Silver Line Reisebüro, 66/86, EU:C:1989:140, 32 kohta).
- 46 Unionin tuomioistuin on todennut SEUT 102 artiklassa tarkoitettujen menettelytapojen ja menettelyjen luettelosta, ettei luettelo ole tyhjentävä, joten kyseisessä määräyksessä olevassa määräävän markkina-aseman väärinkäyttöä koskevassa luettelossa ei luetella kaikkia unionin oikeudessa kiellettyjä määräävän markkina-aseman väärinkäyttömuotoja (ks. vastaavasti tuomio 21.2.1973, Europemballage ja Continental Can v. komissio, 6/72, EU:C:1973:22, 26 kohta ja tuomio 17.2.2011, TeliaSonera Sverige, C-52/09, EU:C:2011:83, 26 kohta).
- 47 Kuten komissio korosti, asetuksen N:o 1/2003 ja erityisesti sen 5 artiklan, joka koskee jäsenvaltioiden kilpailuviranomaisten toimivaltaa soveltaa SEUT 101 ja SEUT 102 artiklaa asetuksen N:o 139/2004 3 artiklassa määriteltyihin keskittymiin, soveltamatta jättäminen ei voi johtaa siihen, että kansallisia kilpailuviranomaisia kielletään soveltamasta SEUT 102 artiklaa keskittymiin.
- 48 Asetuksen N:o 139/2004 21 artiklan 1 kohdassa säädetystä periaatteesta, jonka mukaan keskittymiin sovelletaan yksinomaan kyseistä asetusta, huolimatta keskittymiin, jotka eivät ole yhteisönlaajuisia, sovelletaan jäsenvaltioiden menettelysääntöjä.

- 49 On totta, että 21.2.1973 annetussa tuomiossa *Europemballage ja Continental Can v. komissio* (6/72, EU:C:1973:22) ETY:n perustamissopimuksen 86 artiklan (josta on tullut SEUT 82 artikla, josta puolestaan on tullut SEUT 102 artikla) soveltamista keskittymien erityisessä asiayhteydessä käytettiin lieventämään ja sen ymmärrettiin lieventävän sitä, ettei ETY:n perustamissopimuksessa ollut mitään nimenomaista määräystä keskittymien valvomiseksi. Keskittymien valvontaa koskevien itsenäisten säännösten, sellaisina kuin niistä on sittemmin säädetty asetuksessa N:o 139/2004, tultua voimaan EY 81 ja EY 82 artiklan (joista on tullut SEUT 101 ja SEUT 102 artikla) täytäntöönpanoa koskevien menettelysääntöjen, joista ensin säädettiin asetuksessa N:o 17 ja sittemmin asetuksessa N:o 1/2003, soveltamisella ei kuitenkaan ole enää kohdetta.
- 50 Asetus N:o 139/2004 ei siis voi olla esteenä sille, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen muu kuin yhteisönlaajuinen keskittymä voi olla kansallisten kilpailuviranomaisten ja kansallisten tuomioistuinten harjoittaman valvonnan kohteena SEUT 102 artiklan välittömän oikeusvaikutuksen nojalla ja niiden soveltaessa omia menettelysääntöjään.
- 51 SEUT 102 artiklassa määrätty kieltä on nimittäin riittävän selkeä, täsmällinen ja ehdoton, joten ei tarvita johdetun oikeuden sääntöä, jolla kansalliset viranomaiset ja tuomioistuimet olisi määrättävä nimenomaisesti soveltamaan sitä tai jolla niille nimenomaisesti sallittaisiin sen soveltaminen.
- 52 Tästä seuraa, että keskittymään, joka ei ylitä asetuksessa N:o 139/2004 ja sovellettavassa kansallisessa oikeudessa säädettyjä ennakkovalvonnan raja-arvoja, voidaan soveltaa SEUT 102 artiklaa silloin, kun kyseisessä artiklassa määräävän markkina-aseman väärinkäytön toteamiselle asetetut edellytykset täyttyvät. Asiaa käsittelevän viranomaisen on erityisesti tarkistettava, että ostaja, jolla on määräävä asema tietyillä markkinoilla ja joka on hankkinut määräysvallan toisessa yrityksessä kyseisillä markkinoilla, on tällä menettelyllä olennaisesti estänyt kilpailua mainituilla markkinoilla. Tältä osin pelkkä toteamus yrityksen aseman vahvistumisesta ei riitä siihen, että toiminnan voitaisiin katsoa olevan väärinkäyttöä, koska on osoitettava, että näin saavutettu määräävän aseman aste estää olennaisesti kilpailua, toisin sanoen jättää jäljelle ainoastaan sellaiset yritykset, jotka ovat käyttäytymisensä suhteen riippuvaisia määräävässä asemassa olevasta yrityksestä (ks. vastaavasti tuomio 21.2.1973, *Europemballage ja Continental Can v. komissio*, 6/72, EU:C:1973:22, 26 kohta ja tuomio 16.3.2000, *Compagnie maritime belge transports ym. v. komissio*, C-395/96 P ja C-396/96 P, EU:C:2000:132, 113 kohta).
- 53 Kaiken edellä esitetyn perusteella esitettyyn kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 139/2004 21 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että se ei ole esteenä sille, että jäsenvaltion kilpailuviranomainen arvioi yrityskeskittymän, joka ei ole kyseisen asetuksen 1 artiklassa tarkoitettulla tavalla yhteisönlaajuinen, joka jää kansallisessa oikeudessa säädettyjen pakollisen ennakkovalvonnan raja-arvojen alapuolelle ja jota ei ole siirretty komission käsiteltäväksi kyseisen asetuksen 22 artiklan mukaisesti, merkitsevän SEUT 102 artiklassa kiellettyä määräävän markkina-aseman väärinkäyttöä jäsenvaltion laajuisten markkinoiden kilpailun rakenteen kannalta.

Tämän tuomion vaikutusten ajallinen rajoittaminen

- 54 TDF ja Tivana vaativat kirjallisissa ja suullisissa huomautuksissaan unionin tuomioistuinta rajoittamaan tämän tuomion vaikutuksia ajallisesti, mikäli unionin tuomioistuin katsoo, että toimenpidettä, joka ei ylitä yrityskeskittymien valvonnan raja-arvoja ja jota ei ole siirretty komission käsiteltäväksi asetuksen N:o 139/2004 22 artiklan perusteella, voidaan tarkastella SEUT 102 artiklan kannalta.
- 55 TDF ja Tivana vetoavat vaatimuksensa tueksi lähinnä siihen, että tällaisella tuomiolla olisi vakavia seurauksia oikeusvarmuuden kannalta paitsi niille myös kaikille yrityksille, jotka ovat vilpittömässä mielessä toteuttaneet keskittymiä, jotka eivät ylitä raja-arvoja ja jotka voitaisiin vastaisuudessa riitauttaa kansallisissa viranomaisissa tai tuomioistuimissa SEUT 102 artiklan perusteella.
- 56 Tässä yhteydessä on muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tulkinnalla, jonka unionin tuomioistuin SEUT 267 artiklassa sille annettua toimivaltaa käyttäen antaa unionin oikeussäännölle, selvennetään ja täsmennetään kyseisen oikeussäännön merkitystä ja ulottuvuutta niin, että unionin tuomioistuimen tulkinnasta ilmenee, miten tätä oikeussääntöä täytyy tai olisi täytynyt tulkita ja soveltaa sen voimaantulosta lähtien. Tästä seuraa, että tuomioistuimet voivat ja niiden täytyy soveltaa näin tulkittua sääntöä myös oikeussuhteisiin, jotka ovat syntyneet tai jotka on perustettu ennen tulkintapyyntöä koskevaa tuomiota, jos edellytykset kyseisen oikeussäännön soveltamista koskevan asian käsittelylle toimivaltaisissa tuomioistuimissa muuten täyttyvät (tuomio 24.11.2020, Openbaar Ministerie (Asiakirjaväärennökset), C-510/19, EU:C:2020:953, 73 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 57 Näin ollen unionin tuomioistuin voi ainoastaan poikkeustapauksissa unionin oikeusjärjestykseen kuuluvaa yleistä oikeusvarmuuden periaatetta soveltaen rajoittaa kaikkien asianomaisten henkilöiden mahdollisuutta vedota sen tulkitsemaan oikeussääntöön vilpittömässä mielessä perustettujen oikeussuhteiden pätevyuden kyseenalaistamiseksi. Jotta tällainen rajoittava päätös voitaisiin tehdä, kahden olennaisen edellytyksen, eli asianomaisten vilpittömän mielen ja vakavien vaikeuksien uhan, on täyttyttävä (tuomio 24.11.2020, Openbaar Ministerie (Asiakirjaväärennökset), C-510/19, EU:C:2020:953, 74 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 58 Käsiteltävässä asiassa on todettava ensinnäkin asianomaisten vilpittömä mieltä koskevasta kriteeristä, että unionin tuomioistuimen tässä tuomiossa esittämä unionin oikeuden tulkinta on jatkoa unionin tuomioistuimen ja unionin yleisen tuomioistuimen vakiintuneeseen oikeuskäytäntöön, joka koskee SEUT 102 artiklan välitöntä oikeusvaikutusta ja sen seurauksia. TDF ja Tivana eivät voi tehokkaasti väittää, että ne olisivat voineet odottaa, että pääasiassa kyseessä olevaa keskittymää ei tutkita SEUT 102 artiklan valossa sen vuoksi, että kyseisen EUT-sopimuksen artiklan oikeudellisesta ulottuvuudesta vallitsee objektiivinen ja huomattava epävarmuus.
- 59 Toiseksi on todettava, ettei ennakkoratkaisupyyntöön eikä unionin tuomioistuimelle esitettyihin huomautuksiin sisälly sellaista seikkaa, joka voisi osoittaa, että unionin tuomioistuimen tässä tuomiossa omaksuma tulkinta aiheuttaisi vakavien vaikeuksien uhan, koska siinä ei ole tarkkaa mainintaa niiden oikeussuhteiden lukumäärästä, joihin tämä tulkinta saattaa vaikuttaa.
- 60 Lisäksi unionin tuomioistuimen tässä tuomiossa esittämä unionin oikeuden tulkinta koskee kansallisen kilpailuviranomaisen mahdollisuutta tutkia SEUT 102 artiklan kannalta keskittymää, joka ei ole asetuksen N:o 139/2004 1 artiklassa tarkoitettulla tavalla yhteisönlaajuinen ja joka jää

kansallisessa oikeudessa säädettyjen pakollisen ennakkovalvonnan raja-arvojen alapuolelle ja jota ei ole siirretty komission käsiteltäväksi kyseisen asetuksen 22 artiklan mukaisesti. Tällainen tulkinta ei välttämättä merkitse sitä, että tällainen toimenpide uhattaisiin riitauttaa, mikä loukkaisi omaisuuden suojaa ja aiheuttaisi huomattavia taloudellisia seurauksia.

- 61 Näin ollen myöskään vakavien vaikeuksien uhkaa, jolla voitaisiin perustella tämän tuomion vaikutusten ajallista rajoittamista, ei voida pitää toteen näytettynä.
- 62 Tämän tuomion vaikutuksia ei näin ollen ole rajoitettava ajallisesti.

Oikeudenkäyntikulut

- 63 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Yrityskeskittymien valvonnasta 20.1.2004 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 139/2004 21 artiklan 1 kohtaa

on tulkittava siten, että

se ei ole esteenä sille, että jäsenvaltion kilpailuviranomainen arvioi yrityskeskittymän, joka ei ole kyseisen asetuksen 1 artiklassa tarkoitettulla tavalla yhteisönlaajuinen, joka jää kansallisessa oikeudessa säädettyjen pakollisen ennakkovalvonnan raja-arvojen alapuolelle ja jota ei ole siirretty komission käsiteltäväksi kyseisen asetuksen 22 artiklan mukaisesti, merkitsevän SEUT 102 artiklassa kiellettyä määräävän markkina-aseman väärinkäyttöä jäsenvaltion laajuisten markkinoiden kilpailun rakenteen kannalta.

Allekirjoitukset